

Redactioneel

De productie van het tijdschrift laat een interessante ontwikkeling zien. Het percentage researchartikelen, dat wil zeggen artikelen waarin een recent empirisch onderzoek wordt verslagen, is in 1997 weer gedaald tot het laagste van de jaren negentig, namelijk 29. Het percentage 'beschouwende' artikelen daarentegen is het hoogste van deze periode geworden, namelijk 32. Betekent dit een onverwachte terugkeer naar een vroeger stadium van de publicatiecultuur van het tijdschrift, de cultuur van de jaren zeventig en tachtig, waarin beschouwing en reflectie hoger leken te scoren dan de resultaten van het handwerk der empirisch-analytische wetenschapsbeoefening? Een regressieve beweging dus?

Ik denk het niet. Regressie is een afweermechanisme dat (onbewust) gemobiliseerd wordt als de angst voor progressie naar de toekomst te groot is. De redactie heeft echter doelbewust de laatste jaren een beleid ingezet dat een zwaarder accent legt op de bij- en nascholingsfunctie van het tijdschrift. Het regelmatig uitgeven van themanummers, het publiceren van 'state of the art'-artikelen en het introduceren van de rubriek 'Kort signalement' zijn daar een uitdrukking van. Dat kan niet anders dan ten koste gaan van de ruimte die beschikbaar is voor researchartikelen. De redactie lijkt dus bezig te zijn het tijdschrift te profileren als een goed herkenbare schakel in een proces dat tegenwoordig wel wordt aangeduid met de wat modieus klinkende term 'kennistransfer', in dit geval kennistransfer in de psychiatrie. Betekent dit dat het tijdschrift daarmee definitief gekozen heeft voor een tweederangspositie onder de professionele periodieken?

Ik zou dit tegen willen spreken. De disseminatie en implementatie van beschikbare kennis is een aspect van de professionalisering in de geneeskunde dat de laatste jaren snel aan importantie wint. Het in de jaren negentig opgekomen ideaal van de 'evidence-based' geneeskunde vraagt om hulpmiddelen waarmee de voorhanden wetenschap-

pelijke kennis, nodig voor het onderbouwen van onze praktische beslissingen, gemakkelijk toegankelijk kan worden gemaakt. De practicus staat immers voor de steeds moeilijker wordende opgave om uit de vloedgolf van nieuwe onderzoeksresultaten die te selecteren die voor het op peil houden van de eigen klinische competentie relevant zijn. Het is duidelijk geworden dat iemand dit zonder aanzienlijke ondersteuning niet meer kan waarmaken. Wel, tijdschriften kunnen hierbij een belangrijke steunende rol spelen.

Tot dusver was de meest prestigieuze taak van geneeskundige tijdschriften het publiceren van grensverleggende onderzoeksresultaten uit de frontlinie van de research. De laatste jaren is er echter vanuit de praktijk van de gezondheidszorg meer en meer behoefte aan een tweede functie van tijdschriften aan het ontstaan. Deze kan men typeren als het kritisch selecteren van de literatuur die hoog scoort op relevantie voor de dagelijkse praktijk. Men pleegt de tijdschriften die hier een hoofdfunctie van maken, wel te typeren als 'secundair', maar het zou van kortzichtigheid getuigen om hier een waardeoordeel uit te destilleren. De juiste waardering van een parallelle ontwikkeling in het hoger onderwijs kan ons hiervoor behoeden. Een van de meest opvallende ontwikkelingen van de laatste jaren aan de universiteit is namelijk de herwaardering van het onderwijs ten opzichte van de research.

Het bovenstaande is onverkort van toepassing in de psychiatrie. De situatie is hier zelfs nog wat pregnanter, omdat het bovenbedoelde proces zich in een korter tijdsbestek aan het voltrekken is. Pas gedurende de laatste tien of twintig jaar heeft de empirisch-analytische onderzoekstraditie zo stevig wortel geschoten in ons vak, dat bij behandelbeleidsbeslissingen aan het wetenschappelijke argument in het algemeen (!) meer waarde wordt toegekend dan aan het ideologische. In hoog tempo komen bovendien onderzoeksresultaten ter beschikking van een groep beroepsbeoefenaars van wie een niet gering aantal nog met één been in het 'ideologisch tijdperk' staat, althans toen is opgeleid. Het assimileren van de geest van een 'evidence-based psychiatry', dat wil zeggen een psychiatrie waarin het wetenschappelijk argument, mits beschikbaar, beslissend is, zal daarom voor onze beroepsgroep als geheel een niet geringe opgave zijn.

Een tijdschrift als dit kan in een dergelijk veranderingsproces een cruciale, leidende rol vervullen. Het kan zijn lezerspubliek vertrouwd maken met een receptieve en tegelijk kritische omgang met de groeiende stroom onderzoeksresultaten, en behulpzaam zijn bij het selecteren van de waardevolle elementen daarin. Het meest belangrijke is niet zozeer het overdragen van kennis als zodanig, maar van de methode die je in staat stelt zodanig met de literatuur om te gaan dat je de beschikbare evidentie kunt opsporen. Dat is de kern van het werken volgens de principes van de 'evidence-based medicine'.

Het komt mij voor dat het tijdschrift met een dergelijke taakopvatting bepaald geen tweederangsprofiel nastreeft, maar zich creatief aanpast aan de eisen des tijds. Met deze stelling neem ik weliswaar afscheid van het tijdschrift als redacteur, maar zie ik als lezer zijn toekomst met nieuwsgierigheid en vertrouwen tegemoet.

W. van Tilburg